

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul Hotărîrii Guvernului pentru aprobarea Planului de acțiuni
privind promovarea siguranței pe Internet a copiilor și adolescenților
pentru anii 2017-2020

Proiectul Hotărîrii Guvernului pentru aprobarea Planului de acțiuni privind promovarea siguranței pe Internet a copiilor și adolescenților pentru anii 2017-2020 a fost elaborat în contextul implementării prevederilor Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020 și Programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova 2016-2018, precum și pentru coordonarea și stimularea eforturilor tuturor părților interesate în creșterea nivelului de siguranță pe Internet a copiilor și adolescenților.

Dezvoltarea rapidă a Internetului și altor tehnologii a informației și comunicațiilor a dat naștere unui nou sector economic, precum și unui flux nou și rapid de informații, produse și servicii digitale. Cu toate că această dezvoltare contribuie considerabil la creșterea economiei naționale, ea are și o latură negativă care se manifestă prin distribuirea conținutului și comportamentelor ilegale și dăunătoare care sunt îndeosebi periculoase pentru cei mai vulnerabili dintre noi și anume copii și adolescenți. Noi probleme apar odată cu dezvoltarea dispozitivelor mobile de acces la Internet și a practicilor de comunicare, precum rețelele de socializare (chat-uri conectate la camerele web), Internet blogging, etc.

Dezvoltarea rapidă și asimilarea tehnologiilor informației și comunicațiilor oferă copiilor și adolescenților oportunități imense pentru dezvoltarea creativității, comunicare și învățare. Gradul de penetrare a Internetului în bandă largă la puncte fixe constituie în prezent 15,3 abonamente la 100 de locuitori, totodată, crește penetrarea Internetului mobil care a ajuns la 47,3 abonamente la 100 de locuitori, 68 de gospodării din 100 dispun de conexiune la Internet de bandă largă.

Majoritatea riscurilor la care se expun copii și adolescenți nu sunt specifice doar acestora – riscurile sunt identice și pentru adulți – și nici nu sunt generate de utilizarea anumitor tehnologii a informației și comunicațiilor proprii doar copiilor și adolescenților, atât copii cât și adulții se expun acelorași riscuri ca și în viața reală. Totuși, copii și adolescenții sunt mult mai vulnerabili decât adulții.

Astfel, scopul global al Planului de acțiuni este orientat copiilor și adulților în responsabilitatea cărora aceștia se află și, în acest sens, Planul de acțiuni abordează riscurile specifice copiilor și adolescenților utilizatori de Internet.

Se va ține cont de faptul că riscurile online și off-line sunt foarte apropiate, astfel că, deși copii și adolescenții pot cunoaște despre potențialele riscuri și măsurile de precauție, ei nu neapărat vor întreprinde măsurile necesare sau vor adopta comportamente care să le asigure un grad de securitate necesar atunci când comunică online. De exemplu, dauna posibilă asupra copiilor atunci când joacă video jocuri de natură violentă sau sexuală este practic identică, fie că este un joc online sau pe o consolă utilizată acasă.

În calitate de utilizatori ai tehnologiilor informației și comunicațiilor, **copii și adolescenții** pot fi expuși anumitor conținuturi care pot fi dăunătoare acestora - pot cauza traumă psiho-emoțională considerabilă sau îi pot determina/incita la acțiuni dăunătoare lor sau altora. Copii și adolescenți sunt cei mai vulnerabili și sunt expuși cel mai mult riscului de acostare în scop de abuz sexual sau riscului de abuz sexual înregistrat și circuit online (materiale foto/video cu abuz sexual al copiilor). Pentru abuzatori ei sunt o țintă relativ ușoară pentru că sunt la vârsta când, fiind deschiși spre comunicare, explorare, ei încă nu au dezvoltat mecanisme de apărare atunci când se confruntă cu conținut dăunător.

Accesibilitatea sporită a Internetului, dezvoltarea continuă a serviciilor și produselor, vor face copii și adolescenți tot mai vulnerabili prin mai multe puncte de acces.

Copii și adolescenții sunt primii care testează noile creații ale lumii digitale. Iar proiectarea riscurilor care pot apărea este un exercițiu dificil. Din acest motiv, implicarea și participarea copiilor în procesul de identificare a riscurilor și găsire a soluțiilor devine imperativ, iar acest proces trebuie să fie unul permanent, dat fiind viteza cu care se dezvoltă acest sector.

Deși nu există date la nivel național privind înțelegerea **rolului părintelui** în dezvoltarea unui Internet mai sigur pentru copii, atitudinile generale denotă un nivel foarte scăzut de cunoștințe privind riscurile la care pot fi expuși copii online, respectiv, privind măsurile de precauție pe care le pot întreprinde. Mulți părinți au o atitudine negativă față de Internet, preferând măsuri represive. Alții, deși pot cunoaște efectele dăunătoare, nu aplică măsuri de protecție (ex.: instrumente de control parental / software de filtrare a conținutului).

Furnizori de rețele și/sau servicii de comunicații electronice pot și trebuie să fie actori importanți în domeniul siguranței online a copiilor. Sisteme și instrumente de auto-reglementare sunt pe larg folosite în multe țări pentru a reduce conținuturile ilegale online și accesul la ele.

Idea creării Internetului lipsit de riscuri pentru copii și adolescenți este irealizabilă. Este o luptă care nu poate fi câștigată. Elementul cheie a politicii în domeniu trebuie să-l constituie **educarea și abilitarea copiilor și adolescenților** – echiparea acestora cu cunoștințele necesare pentru a evita pericolele și a face față riscurilor.

În prezent, acțiunile de sensibilizare sunt insuficiente la toate nivelele pentru a realiza imperativul pregătirii copiilor de a face față provocărilor lumii digitale. Subiectul siguranței online a copiilor nu este reflectat în **curricula școlară**. Însăși școlile care oferă acces la Internet nu asigură protecția copiilor de conținuturi ilegale sau dăunătoare, iar punctele de consiliere/informare lipsesc. Acțiuni de sensibilizare, informare și educare trebuie să poarte un caracter sistemic și să furnizeze informații atât copiilor, cât și părinților. O sensibilizare a cadrelor didactice ar putea propulsa eforturile și aduce o mai mare mobilizare a școlii în promovarea unui Internet mai sigur pentru copii.

În plan național, înregistrăm o lipsă acută de **date și informații calitative și comparative** la subiectul abordat. Informațiile privind dimensiunea și formele de abuz sexual online sunt inconsistente. Mecanismele și sistemele actuale de colectare și analiză a datelor nu permit a răspunde la întrebări referitor la care comportamente ale copiilor și tinerilor îi fac vulnerabili la acostare sau cum acționează și cum folosește agresorul tehnologiile informației pentru a abuza copilul.

Răspunsurile la provocările descrise mai sus nu pot fi lăsate în seama furnizorilor Internet. Pe de o parte rolul activ pe care-l pot avea furnizori Internet prin adoptarea instrumentelor de auto-reglementare, sisteme de clasificare și etichetare a conținuturilor, utilizarea anumitor soluții tehnologice (setări pentru telefoane mobile special create pentru copii, etc.) constituie practici promițătoare pentru protecția copiilor în spațiul digital. Pe de altă parte, nu poate fi ignorat faptul că interesul sectorului privat (profit) nu întotdeauna va corespunde interesului de protecție a copiilor online. Astfel, **intervenția (cererea) societății civile și a statului** este una imperativă pentru a spori responsabilitatea industriei TIC.

În continuare, datorită caracterului inter-sectorial al provocărilor și riscurilor menționate mai sus, în vederea sporirii siguranței online a copiilor și adolescenților, sarcinile importante revin în mod centralizat organelor de drept. **Cadrul legal și instituțional** trebuie să ofere soluții pentru intervenții necesare în vederea protecției reale a copiilor și adolescenților de abuzuri online. O reacție potrivită este crearea unor sisteme de raportare a conținutului ilegal (și promovarea acestora prin campanii naționale), sporirea potențialului organelor de drept, servicii de filtrare, la solicitare, a unor astfel de conținuturi din partea furnizorilor Internet.

Pentru a aborda problemele identificate și a propune intervenții concrete din partea actorilor implicați, în cadrul unui grup de lucru interdepartamental, cu suportul consultativ al Centrului Internațional „La Strada”, a fost elaborat proiectul Planului de acțiuni privind promovarea siguranței pe Internet a copiilor și adolescenților pentru anii 2017-2020.

Reieșind din problemele sus menționate, acțiunile din proiectul Planului sunt grupate pe următoarele obiective generale / domenii de intervenție:

1. Reducerea conținutului ilegal din Internet și abordarea comportamentului cu impact negativ în mediul online.
2. Promovarea unui mediu digital mai sigur pentru copii și adolescenți prin colaborarea tuturor părților implicate.
3. Sensibilizarea și informarea părților implicate în contact direct cu copii despre riscurile mediului online și recomandări privind navigarea în siguranță în Internet.
4. Formarea statisticilor și promovarea cercetărilor privind siguranța online a copiilor și adolescenților.

Realizarea cu succes a acțiunilor din proiectul Planului de acțiuni presupune alocarea resurselor financiare în sumă de circa 2165,0 mii lei.

Se anticipează acoperirea cheltuielilor din contul resurselor partenerilor de dezvoltare, astfel, nu vor fi necesare alocații suplimentare din contul bugetului de stat.

Ministru

Vasile BOTNARI